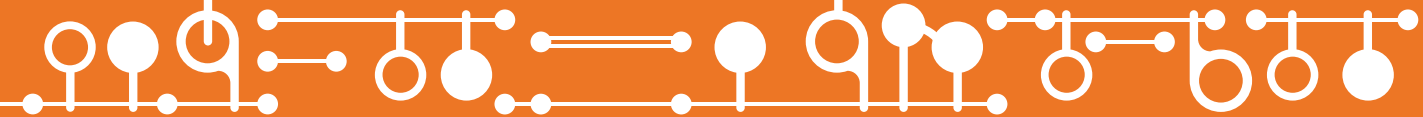

de Klarinet

mei / juni 2020

jaargang 22

no 128

ISSN 1568-119X

128

Showroom Buffet
Crampon in A'dam

Hoe is het nu met Henk Tromp?

Esklarinetconcerten

voor David Van Maele

Klarinetles in coronatijd

Oğuz Büyükberber Trio

The Power of Movement in Plants

Trytone records TT 559-081

Op deze cd horen we Oğuz Büyükberber (klarinet) samen met Meinrad Kneer (contrabas) en Yorgos Dimitriadis (drums en elektronica). Meinrad Kneer kennen we onder andere als bassist van Bite the Gnatze en Yorgos Dimitriadis is een in Berlijn actieve drummer, die vooral in de vrijere hoeken van de improvisatie zijn sporen verdiende. Het trio kwam voor het eerst bij elkaar op het Soundance Festival in Berlijn. Daarna werd het een eigen groep die met deze cd al haar vijfde opname presenteert. Hun gezamenlijke invloeden zijn bijzonder divers en variëren van Xenakis en Buddy DeFranco tot Ali Akbar Khan en Thelonious Monk.

De titel van deze cd is geheimzinnig genoeg *The Power of Movement in Plants*. Een cd met dit boek van Darwin als titel en waarbij alle nummers een fraaie (wetenschappelijke) plantensoort als naam hebben, is natuurlijk aan mij als plantencoloog wel besteed. Bij navraag hoorde ik dat het idee van Meinrad Kneer komt en dat de cd inderdaad opgedragen is aan het boek met dezelfde naam van Charles Darwin. Oğuz schreef me dat hij in Darwin bewondert dat deze “er de voorkeur aan gaf nieuwsgierige vragen te stellen in plaats van de oude verhalen klakkeloos te accepteren”. Die open nieuwsgierige houding trekt hem als muzikant zeer aan en kenschetst hem ook. Ook het hoesje, dat is ontworpen door Oğuz, werd geïnspireerd door dit werk van Darwin. De plantennamen werden later aan de stukken toegekend. Het zijn een aantal planten die door Darwin werden bestudeerd.

Vervolgens vroeg ik me af of er nog een

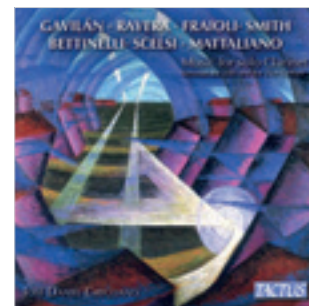
verdergaande relatie is tussen de muziek en de gekozen plantennaam. Bij het beluisteren van deze cd geloof ik echter niet dat daar enige sprake van is: het is hoogst persoonlijke, totaal geïmproviseerde muziek. Speciaal is dat Oğuz ervoor koos uitsluitend besklarinet te spelen, terwijl we hem tot nu toe voornamelijk als begaafd basklarinetist hebben leren kennen. De opname (die in Berlijn gemaakt werd) opent met de Jacobs ladder (*Polemonium caeruleum*). Het is meteen het langste stuk van de hele cd. Er is moeilijk vat op te krijgen: vele afwisselende gedeelten, maar een duidelijke grote boog is er voor mij niet in te herkennen en dat zal ook wel niet de bedoeling zijn. Verwacht zeker geen makkelijk na te zingen catchy tunes bij deze drie muzikanten ... Hoewel, aan het einde wordt de klank erg hecht en dicht en lijkt er zelfs een soort swing in te zitten.

De Chinese blauwe regen dan (*Wisteria sinensis*) ... Dit stuk begint met een contrabasso. De klarinet strooit er losse noten tussenin en ook de drummer voegt her en der accenten toe. Mooi aan het einde de echo's tussen de hoge klarinetklanken en de flageoletten van de contrabas, die me deden denken aan de zang van de bultrug. De Eikenbladhortensia (*Hydrangea quercifolia*) kreeg slechts anderhalf minuut toebedeeld van dit trio. Wellicht zijn ze er niet zo dol op. Vogelachtige klankkleuren vielen mij op. De Ezelsoor (*Stachys byzantina*) is een plantensoort die erg van de zon houdt. Wonderlijke klankcombinaties in dit nummer. Soms lijkt het alsof ik twee klarinetgeluiden tegelijkertijd hoor. Wellicht wordt er met samples gewerkt? Dan weer een Chinese soort namelijk de Chinese pioen (*Paeonia lactiflora*). Wellicht het meest toegankelijke stuk op deze opname. Aan het einde komt het stuk helemaal tot rust en bouwt dan erg fraai weer op. Er is een soort coda met een lang aangehouden bastoon waarboven de klarinet brede klanken neerlegt.

Op *Monarda didyma* (de gewone Bergamotplant, door haar smaak bekend van earlgraythee) begint de klarinet met hele speciale flatterzunge. Bas en slagwerk dragen ook erg bijzondere klanken bij, zodat

een uiterst kleurrijk geheel ontstaat. Aan het einde komen de flatterzunge weer terug. De meest voorkomende soort van deze cd is zeker het Duizendblad (*Achillea millefolium*), dat je in Nederland op de wat armere zandgronden op allerlei plaatsen tegen het lijf kunt lopen. Het start met zachte aan John Carter herinnerende klarinetklanken. Alleen een snaredrum als begeleiding. Het gaat echter steeds hoger en alles wordt steeds heftiger tot ...? Ja, tot een ontspanning op het einde. *Dicentra cucullaria* (ook wel bekend als Gebroken hartje) besluit deze cd. In dit stuk lijkt ieder zijn eigen spoor te volgen. De klarinet speelt mooie rustige tonen en lijkt een soort weemoedige melodie te volgen, waar bas en drums erg drukke en heftige klanken laten horen. Als geheel zeker geen makkelijke muziek om naar te luisteren, maar als je de opname vaker hoort, valt steeds weer wat nieuws op, alsof je kijkt naar een aantal bijzonder interessante plantensoorten, waaraan steeds nieuwe aspecten vallen te ontdekken.

Henk Jansen

Josè Daniel Cirigliano

Music for solo clarinet (between the 20th and 21st century)

Tactus TC930002

Een bijzondere cd van de klarinetist Josè Daniel Cirigliano uit Italië, gespecialiseerd in moderne en elektroakoestische muziek. Hij laat horen wat hij kan en dat is zeker indrukwekkend. Hij speelt werken van Gavilán, Ravera, Fraioli, Smith, Bettinelli, Scelsi en Mattalio.

De techniek beheerst Cirigliano als geen ander. Opvallend is dat als het op langere lage noten aankomt, de tonen wor-

den weggeknepen of met ruis gespeeld worden. De non-vibratoaanpak is puur, maar zonder veel expressie. In het eerste stuk van Guido Lopéz-Gavilán, *Clari-loquio* (2008), wordt gestampt en zelfs hardop gelachen. Grappig bedoeld dus. Het tweede stuk – La scatola del tempo uit 2006 – is geschreven voor basklarinet. Blazend door het instrument met veel flat-terzungen, kleppengeluid, slaptongues en multiphonics. Kort en krachtig.

4 stukken (*Quattro pezzi*) voor besklarinet van Antonio Fraioli uit 2012 volgen. In etude-achtige sferen. Ook hier valt de onbedoelde ruis in de laagte op en het wegdrukken van de klank om deze ruis te voorkomen.

Dan volgt *Meditations* van William O. Smith uit 1990, ingeleid met enkele woorden Italiaans en die halverwege herhaald worden. Geschreven voor demi-klarinet, een techniek waarbij de beide klarinethelften in de mond worden genomen, een met het riet, het onderstuk zonder, hetgeen bijzondere klanken oplevert.

Daarna speelt de veelzijdige Cirigliano op esklarinet, een stuk wederom van Fraioli, *I miei occhi*, eerst uit de rechter speaker, daarna uit de linker; een leuke studiograp. In real live is het de bedoeling naar rechts, links en rechtuit te spelen. Met lekker hoge noten en glissandi.

Studio da concerto van Bruno Bettilini uit 1971 is live gespeeld, beginnend in alle rust, maar met genoeg virtuositeit en effecten, dit keer ook met dubbeltonaanzet. Dan volgen van William O. Smith zijn *Five pieces* uit 1959. Hij stierf in februari van dit jaar op de zeer hoge leeftijd van 93 jaar. A-tonaal en virtuoos. Van Giacinto Scelsi klinkt zijn *Ixor II* uit 1954 voor basklarinet. Met veel nootherhaling, korte frases en lange noten.

Hij besluit met *Zeta World* van Giovanni Mattaliano, geschreven in 2012. Een afsluitend bravourestuk met duizelingwekkende techniek met herhaalde patronen, gespeeld met grote klasse. Wel is de nagalmknop lekker opengedraaid.

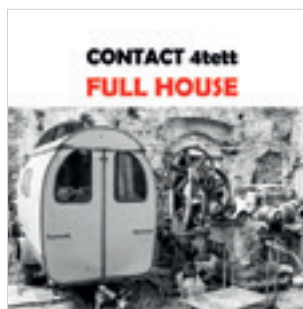
Deze cd is een studio-opname met toegevoegde galm, althans zo klinkt het. Meestal niet een heel inspirerende omgeving. Ik

lijk dit te horen. Nergens wordt het mij warm of koud rond het hart. Willen we niet ook geraakt worden door wat we horen? Maar voor klarinettisten, liefhebbers van moderne muziek, valt er te genieten en worden vele aanzetten gegeven voor vernieuwend repertoire.

Het aantrekkelijke kunstwerk op de voorzijde van het cd-boekje komt uit 1912, met een soort trap naar het hemelse. Een beetje flauw, maar blijkbaar kon men niets vinden uit de tijd waarin al deze werken geschreven zijn.

Een laatste opmerking betreft dat de opnames uit 2017 zijn en dat de cd pas uitkomt in 2019. Zoiets intrigeert mij.

Peter Koetsveld

Full house
Contact 4tett

Het Contact 4tett werd in 2014 samengesteld uit spelers die (jaren geleden) met elkaar gemusiceerd hadden in de moder-

ne-jazzgroepen Contact (38) and Contact Trio. Contact 4tett wordt gevormd door Kai Kanthak (bas), Theo Jörgensmann (klarinet), Bernd Oezsevim (drums) en Evert Brettschneider (gitaar). Hun cd *Full House* is, eerlijk gezegd, niet een cd in een genre dat ik dagelijks beluister, maar ik ben toch aangenaam verrast. Als klarinettist trekt mijn luisterend oor direct naar Theo Jörgensmann. Hij is een van de belangrijkste freejazzklarinetten en dat is zeker terug te horen aan enkele meesterlijke improvisaties die ook op deze cd te horen zijn. Volkomen ontspannen dwarrelen de klanken over je heen. Aangenaam. De instrumenten gaan in elkaar over, klarinet, gitaar, basgitaar en drums. Op vier tracks horen we ook nog een gastspeler: Michael Jüllich op percussie, fluit of trombone. Het is muziek waar je bij afdwaalt, dan weer even met aandacht naar luistert, die zich heerlijk laat beluisteren als je bezigt bent of juist aan het relaxen. Aangenaam voor de liefhebber. De cd is uitgegeven in eigen beheer (neem contact op via evert.brettschneider@t-online.de voor meer informatie/aanschaf).

Saskia Martens

Theo Jörgensmann

